

Innowacje w oświacie w świetle przepisów prawa

Prof. Jan Fazlagić

Dyrektor Instytutu Kreatywności

Powered by Vistula

Kwestie innowacyjności w oświacie znalazły swoje odzwierciedlenie w aktach prawnych. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 9.04.2002 r. określa ramy prawne działalności innowacyjnej w szkołach. W rozporządzeniu czytamy m.in., że:

1. *Innowacją pedagogiczną (zwaną „innowacją”) są nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły (§ 1 pkt 1).*
2. *Eksperymentem pedagogicznym są działania służące podnoszeniu skuteczności kształcenia w szkole, w ramach których są modyfikowane warunki, organizacja zajęć edukacyjnych lub zakres treści nauczania, prowadzone pod opieką jednostki naukowej (§ 1 pkt 2).*
3. *Innowacja lub eksperymet może obejmować wszystkie lub wybrane zajęcia edukacyjne, całą szkołę, oddział lub grupę (§ 1 pkt 3).*
4. *Udział nauczycieli w innowacji lub eksperymencie jest dobrowolny (§ 2 pkt 5).*
5. *Uchwałę w sprawie wprowadzenia innowacji w szkole podejmuje rada pedagogiczna, a uchwałę tę przekazuje dyrektor szkoły kuratorowi oświaty i organowi prowadzącemu (§ 4 pkt 1 i § 4 pkt 3).*
6. *Prowadzenie eksperymetu w szkole wymaga zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (§ 6).*

Wyżej wymieniony podział odnosi się wyłącznie do innowacji w nauczaniu i wychowaniu – z zakresu wiedzy psychopedagogicznej – i ignoruje znaczenie innowacyjności w zarządzaniu placówkami oświatowymi, a te są także bardzo ważne. Ustawodawca nie bierze także pod uwagę problematyki upowszechniania innowacji.

Poniżej przedstawiono wybrane przykłady innowacji w oświacie¹:

1. Tworzenie programów pracy indywidualnej z dziećmi zdolnymi i mającymi trudności.
2. Praca nauczycieli w zespołach przedmiotowych.
3. Tworzenie programu poprawy efektywności kształcenia.
4. Tworzenie procedur postępowania z uczniem z problemami dydaktycznymi.
5. Tworzenie programu profilaktyki szkoły.

---

¹ Na podstawie badań prowadzonych wśród słuchaczy Podyplomowego Studium „Menedżera Oświaty” GWSHiM MILENIUM.

6. Diagnozowanie jakości pracy szkoły, sporządzanie protokołów.
7. Tworzenie wewnętrznych standardów oraz programów ich osiągania.
8. Tworzenie procedur postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo (kradzieże, uzależnienia, agresja).
9. Funkcjonowanie otwartych pracowni edukacyjnych.
10. Budowanie programów autorskich.
11. Tworzenie nowych profili nauczania.
12. Wydawanie skryptów, instrukcji.
13. Rozwijanie programów wymian międzynarodowych młodzieży i nauczycieli.
14. Opracowanie procedur pracy z uczniem z nadpobudliwością.
15. Realizację programu „Wycieczka klasowa dla wszystkich”.
16. Realizację programu współpracy z rodzicami „Rodzice bliżej szkoły”.
17. Realizację programu promocji szkoły.
18. Stworzenie wewnątrzszkolnego systemu oceniania.
19. Wypracowanie programów wychowawczych i profilaktycznych.
20. Zdobywanie nowej wiedzy na zewnętrznych egzaminach zawodowych i wdrażanie jej we własnej szkole.

Wśród innowacji warto także rozróżnić te, które są **narzucane z góry**, oraz te, które **są tworzone w sposób zdecentralizowany** – oddolnie.

Wśród wielu pracowników oświaty nadal panuje przekonanie i oczekiwanie, aby energia i wizja zmian w oświacie pochodziły od organów centralnych. W scentralizowanych systemach oświaty rzeczywiście innowacje tworzone są odgórnie (ang. *top-down*). W taki sposób wdrażały do niedawna innowacje wielkie koncerny międzynarodowe. Dzisiaj jednak powoli odchodzi się od modelu *top-down* tworzenia innowacji. Demokratyzacja życia, wyższy poziom wykształcenia społeczeństwa i rozwój technologii informatycznych sprawiają, że bardzo często sami użytkownicy stają się współtwórcami innowacji. Ponadto zauważono, że użytkownicy (w przypadku oświaty nauczyciele i dyrektorzy placówek oświatowych) są znacznie skuteczniejsi w tworzeniu innowacji niż centralny organ (MEN, zarząd korporacji)².

W oświacie „innowacje użytkowników” (ang. *user-driven innovations*) to przede wszystkim innowacje tworzone przez nauczycieli – w zakresie nauczania i wychowania – oraz dyrektorów szkół – w zakresie zarządzania).

Podobne wnioski odnośnie do roli użytkowników w tworzeniu innowacji w usługach pochodzą z badań francuskich. Innowacje tworzone w bezpośredniej interakcji z klientami

---

Zob. E. von Hippel, *Democratizing Innovation*, . London/Cambridge 2005.

(*customer-specific tailor-made services*) są najczęściej stosowanymi innowacjami wśród firm usługowych³.

System oświaty czeka więc rewolucja, jeśli chodzi o miejsce powstawania innowacji.

---

³ Badanie przeprowadzono w 1998 r. Zob. F. Djellah, F. Gallouj, *Innovation in service industries in France: results of a postal survey*, report for the European Commission DG XII TSER-SI4S project, CLERSE-IFRESI, Lille 1998, w: J. Kuusisto, M. Meyer, *Insights into services and innovation in the knowledge intensive economy*, „Technology Review” 2003/134, National Technology Agency, Helsinki 2002.